7-a JARO, N-o 347

LEIPZIG, 28. / 5. 1931

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE — REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. — GVIDANTO: E. Lanti. — SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. — ADMINISTREJO: R. Lehner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). — APERAS SEMAJNE

La stato de l' ĉinia laborista klaso post la nacia revolucio

En Ĉinio ne ekzistas ankoraŭ multe disvolvita industrio; en la lokoj, kie ĝi ekzistas, ĝi troviĝas nur en embria stato. Tamen ekzistas jam kelkaj grandaj industriaj centroj, sed inter ili ne estas Kantono (kies situacion mi persone konas), kiu estas precipe k ĉefe komerca urbo. Mi do ne povas prezenti ĉi tie la vivon en iu aparta fabriko, sed pli vere elstarigi kelkajn de ekstere observeblajn faktojn.

La plej grandaj entreprenoj, kiujn mi vidis, apartenas al la konstrufako. Ja en la nuna momento oni multe konstruas en Kantono, same kiel en ĉiuj mondurboj. Kio frapas unuavice la rigardon de tiu, kiu observas la konstruojn, tio estas la fakto, ke speciale por plej pezaj k plej penigaj laboroj oni okupas en Ĉinio precipe virinojn.

La sklavlaboro de l' virino

La (malriĉa) virino estas fakte en la demokrata Ĉinio la vera sklavo de l' tuta socio. Ju pli peza k malhigiena aŭ danĝera estas la farenda laboro, des pli oni povas rimarki ĝin donita al virinoj por plenumo. Kiom ofte mi observis tiujn malfeliĉajn laborulinojn, kiuj laboras en nepriskribeble malbonegaj kondiĉoj, k ne kontentiĝante ruinigi sian propran sanon, ofte portas eĉ infaneton sur la dorso k laboradas kun tiu ĉi ŝarĝo tutajn tagojn sub brulvarma suno, en polvo, malpuro ktp.

La aspekto ekstera de l' ĉinia laboristaro estas plej kompatinda k mizera. La laboristoj estas vestitaj uniforme, per dika dube-blua tolajo. Preskaŭ ĉiam eĉ tiu malkara tolajo estas tute ĉifita, multfoje flikita k putranta. Tiel pro la klimato, kiel pro la malaltaj salajroj, tre malmultaj laboristoj posedas ŝuojn, almenaŭ por labori ekstere.

Ĝenerale oni povas rimarki inter virinoj ĉe laborloko aĝojn ekstremajn: oni vidas pli multe da junaj knabinoj de 13 ĝis 20 jaroj, k da maljunulinoj super 40 jaroj en la laborejoj, ol

Strato en Kantono (post ribelo).

mezaĝajn virinojn, kvankam ne malofte estas virinoj infanojn dorsportantaj. Ĉu junaj, ĉu maljunaj, ĉiuj portas sur la frunto la markojn de la tro-ekspluatado, kies viktimoj ili estas. Laŭ miaj konstatoj mi devas konkludi, ke la plej multaj laboristoj estas nutrataj k loĝigataj de la dungantoj mem.

Laborista vivnivelo

En ĉiuj laborlokoj, ĉe ĉiuj entreprenoj, kiujn mi esploris, mi povis vidi kabanaĉojn faritajn el bambuoj, málpuraj k malkomfortaj. Tie dormas la gelaboristoj, kiuj dumtage ŝvite produktas profitojn al siaj mastroj. Ĉu estas specialaj dormejoj por la tie laborantaj virinoj? Nenion mi povis ekscii pri tio, ĉar al kiu k kiel mi povus ĝin eldemandi? La fremduloj ja estas en tiu ĉi lando tre rimarkataj k ĉiam k de ĉiuj suspektataj...

Por manĝado statas simile kiel por dormado: oni nutras la laboristojn kiel eble plej malkare, sekve malbone. Kiacele cetere oni prizorgas tiujn laboristojn? — Nu, la homa manlaboro estas pli malmultekosta ol la besta laboro. Bestojn oni preskaŭ ne vidas en Ĉinio por plenumi laborojn, eĉ tirlaborojn. Virinoj estas pli malkara labor-elemento k precipe multe malpli zorgdona ol la bestoj.

Instrumentoj? Iloj? Plej ofte ankaŭ tiajn oni eĉ ne donas al tiuj modernaj galeranoj. Kiom ofte mi rimarkis, ekzemple, por kolekti terajon, ŝtonojn, aŭ similon, gelaboristojn laborantaj per simplaj manoj, tute ne uzante ŝovelilojn aŭ aliajn ilojn. Kial? Tre simple: ĉar ili ne havas eĉ plej elementajn ilojn; oni forgesas doni tiajn al ili, dum oni tute ne forgesas provizi ilin per gardistoj, kiuj ĉeestas ĉiam ope k armitaj kiel por tuja batalo, per ŝargitaj revolveroj aŭ pafiloj.

Kiom da horoj oni laboras? Ankaŭ tre malfacile fari tute precizan respondon al tiu demando. Ja, kiam oni preterpasas la laborlokojn, ĉu dum nokto, ĉu dum tago, oni ĉiam povas rimarki iujn laborantajn sur tiu loko. Mi eĉ vidis konstrui domojn, masoni, je la noktomeza horo, sub lunbrilo. Tial, doni eĉ proksimuman nombron pri la laborkvanto tage plenumata de l' ĉinia laboristo estas sufiĉe malfacile. Cetere oni laboras en Ĉinio je tiom da tagoj, kiom la suno brilas. Distroj k amuzoj sekve ne ekzistas por ĉina laboristo. La laboro tute absorbas lin. Laborborsojn, klubojn de laboristoj dum mia sesmonata restado mi ne trovis en Ĉinio.

Ludpasio, malklero, dividiteco

Sed ofte mi vidis vespere tra la muraĉoj de l' bambuaj kabanaĉoj, en kiuj loĝas tiuj laboristoj, homojn kaŭrantaj aŭ sidantaj ĉirkaŭ tablaĉo, ĉe

flagranta lumo de kandeleto, ĉe pasia kart- aŭ mon-ludo ajna. Jen la ĉefa kulturfaktoro de l' nova ĉina respubliko: la monludo starigita kiel tre firma k leĝa principo. Sur la stratoj, ĉie ajn, vi povas observi ĉiajn specojn de monludistoj.

Ankaŭ neeble estis al mi ekscii, ĉu, kiel k kie estas organizitaj la laboristoj. Certe mi scias nur, ke la faŝismo ĉi tie estas malkaŝa, aroga, senkompata, tiom pli ke la laboristaro plej grandkvante estas malklera, nekonscia k dividita, tiom per lingvaj baroj, kiom per la aliaj faktoroj, kiuj estas ankaŭ ordinaraj en Eŭropo.

Senlaborula sorto

Ĉu multas la senlaboruloj k kia estas ilia sorto? Ankaŭ pri ĝi nenion precizan mi povas indiki. Se oni vespere promenas tra iu ajn strato, oni ekvidas amason da tiaj el la socio forĵetitaj mizeruloj. Ili kuŝas are aŭ izole ĉie, sur la trotuaroj, sub ŝirmo de tegmento, muro, arbo ktp. Tio ne plu estas homoj, sed speco de homaj bestoj. Vestaĵojn ili tute ne havas, nur ĉifonojn, kiuj malkovras iliajn malgrasajn korpojn, formanĝataj de parazitoj, haŭtmalsanoj k aliaj malbonoj. Ĉe malnova elektra lampo ili sidas kune k kiel forpelitaj hundoj melankolie senpedikigas sin aŭ suĉadas iun manĝaĵon en la stratpolvo trovitan. — Tiel oni vidas en Kantono, la urbo, kiu starigas tre kostajn senutilajn monumentojn por honori iujn burĝajn mortintojn, svarmi milojn k milojn da tiuj mizeruloj. Mi ne haltas longe ĉe la duon-almozuloj, tiuj stratvendistoj, kiuj ankaŭ svarmas tage-nokte en la stratoj, vendante ĉion, kion oni povas imagi, k eĉ kion eŭropano ne povus imagi. La veraj almozuloj estas legioj, ĉie, precipe ĉe stratanguloj, apud la grandaj hoteloj. — Jen la senlaborula armeo, pri kiu fieri ne estas la nura monopolo de l' disvolvitaj k finmaturaj kapitalistaj landoj! La kapitalisma realo estas multoble pli kruda, pli terura en tiu ĉi lando.

Soldatoj. Prostituo

La ĉina armeo estas la vera spegulo de l' ĉina popolo k precipe de ties registaro. La simplaj soldatoj estas varbitaj precipe el mezo de l' senlaboruloj. La militservo ne estas devига en Ĉinio. Tial nur la malkapabluloj (sentaŭgaloj) el la superaj klasoj aŭ iuj ne tro fidindaj anoj el tiuj klasoj soldatiĝas, pli vere oficiriĝas. La simpla soldataro estas tiom mizera, kiom la laboristaro, el kiu ĝi devenas. Kiam militista taĉmento trapasas la stratojn, oni vidas soldatojn sen ŝuoj, aliajn sen ĉapoj aŭ sen armiloj, sen zonoj ktp. Tamen la oficiraro estas bele k aroge vestita, kiel en aliaj landoj. Same kiel la simpla laboristo loĝas en kabanaĉo, ĉinaj soldatoj loĝas en kvazaŭ-staloj, plej ofte malhavas liton k kuŝas sur simpla pajlo.

Finu tiun ĉi artikolon la mencio pri la nekredebla nombro da prostituinoj. En Ĉinio ĝenerale, k en Kantono aparte, la prostituaj kvartaloj sin trovas apud la riveroj. En Kantono ekzistas vera armeo da virinoj, kiuj varbas dum la tuta tag-nokto klientojn, sur la kajoj de l' haveno. Miloj k miloj da boatoj ĉertigas la servon por la prostituejoj, kiuj sin trovas meze de la rivero, sur preskaŭ ĉiuj ŝipoj. La nombro da prostituinoj en tiu ĉi urbo ne malsuperas centmilon. En la hoteloj sur tiuj ŝipoj, la burĝoj dîboĉe pasigas sian vivon, ĝuas, aroge, cinike, senzorge. Baloj k diboĉoj de tiuj popolregantoj estas ĉi tie tute malkaŝaj.

Mi finas eĉ ne konkludante. Mi esperas, ke la leganto, kiu havas nur iom da sento pri homa digno, komprenos ankaŭ sen konkludoj.

L. Perer (Peraire), 9344.

PRI L' "ANSCHLUSS"[1]

La plano de limimposta unuiĝo inter Germanio k Aŭstrio kaŭzis grandan sensacion. Evidentiĝas, efektive, ke tiu unuiĝo estus nur unua paŝo al plena kunfandiĝo, al la "Anschluss", k aliflanke, tiu kontrakto ne restus limigata al Germanio k Aŭstrio; se ĝi efektiviĝas, ĝi sendube dislarĝiĝos al ĉiuj Danubaj landoj. La fakto estas, do, tre grava.

La franca ministro por eksterlandaj aferoj, Brian (Briand), kiu, parole, asertas esti apostolo de l' paco k de l' reamikiĝo inter la popoloj, estis tute konsternetata pri tiu rezulto de sia politiko. Li klopodas eviti la baton k li respondas al la aŭstria-germana plano per kontraŭplano, kiu celus unuigi kun Francio la landojn de la "Malgranda Entento"[2], konsentante al la Danuba greno favorajn dogantarifojn. Tiu sinteno aperigas la Brian-an hipokriton. Por esti konsekvenca kun si mem, li devus fervore akcepti la germanan proponon aligi Francion al la nova unuiĝo; propono sincera, ĉar konforma al la profitoj de iliaj iniciatantoj. Sed Brian, pledanto por la francaj kapitalistoj, zorge singardas aliĝi tian unuiĝon, en kiu la germana industrio la ĉefan rolon ludus.

Ni, proletaj sennaciistoj, devas nur serĉi la profiton de la laborista klaso, en ĝia tuto konsiderata.

La unuiĝo de Germanio k de l' Danubaj landoj estas unuiĝo de du regionoj, kiuj kompletigas sin: la industria Germanio k la Danubaj ebenaĵoj, produktantaj multe da greno. Ĝi permesos al Germanio interŝanĝi la industriajn produktojn, kiujn ĝi tro abunde posedas, kontraŭ la greno, kiu mankas al ĝi. La sekvo estos do por Germanio: malpligrandigo de l' senlaboreco, tiel suferiganta la laboristan klason, malpliialtigo de l' vivkosto k malfortigo de l' reakciula partio de terposedantoj; por la Danubaj kamparanoj, vendebligi sian grenon faciligi la industriigon de la terkulturo, nepran por malaltigi la produktokostojn, nun pli altajn ol la prezoj de la tutmonda komerca sfero.

La "Anschluss" estas, do, unua paŝo al pli racia organizado de l' eŭropa ekonomio, en kiu ĉiu lando produktos tion por kio ĝi plej bone taŭgas. La franca politiko, kontraŭe, estas ripeto de la politiko de interligoj, kiu kondukis al la tutmonda milito. Estas nacia politiko, kiu, celante superregadon, kontraŭas la forigon de landlimoj, de ekonomiaj necesajoj postulataj. Malgraŭ pacista aspekto, tio estas politiko de kapitalista milito.

Antaŭ tiuj du alternativoj, nia elekto estas komprenebla:

Vivu la "Anschluss", al ĉiuj eŭropaj nacioj malfermata. For la interkapitalistaj kunligoj, kiuj naskas la militon k daŭrigas firmede la multekostan vivon. En Francio naskita sennaciisto (8555.)

[1] Politik-ekonomia unuiĝo de Germanio k Aŭstrio.

[2] Konkordo (interŝtata).

BRITA KAPITALISMO K SPORTO

Unu el la plej potencaj bataliloj inter la armilaro de l' brita kapitalismo estas la tiel nomata "sporto", kiu manifestiĝas multflanke k celas allogi kiel eble plej vastan amason da aliĝantoj. Oni povas legi iun ajn el la ĉiutagaj gazetoj, kiuj eniras la laboristajn vicojn, k vidas almenaŭ du, tri aŭ kvar paĝojn tute dediĉitaj al ĉi tiu "sporto". La du ĉefaj "sport"-specoj estas ĉevalkonkursoj k piedpilko. Ĉi tiuj allogas grandan amason da laboruloj pro la reklamo farata por ili en la gazetaro. Matene en la tramoj k omnibusoj oni rimarkas, ke la plej multaj laboristoj malfermas siajn gazetojn por legi la piedpilkajn k ĉevalkonkursajn paĝojn. Kial oni nomas tion sporto? Nur por mistifiki la amason, ĉar la tuta partopreno de l' laboristoj en tio estas pridiskuti la pas-

intajn ĉevalkonkursojn, ĉu tiu ĉevalo venkis aŭ alia, k ili vetas siajn monerojn, tiel esperante pliampleksigi siajn mizerajn salajrojn. Tio estas nomata "sporto".

Parte la amasoj ludas en la piedpilka komerco, t. e. ili disputas dum la tuta semajno, ĉu iu difinita ludantaro venkos aŭ ne. Ili legas la gazeton, vetas moneron k opinias, ke ili estas sportuloj. Samtempe ili ne pensas pri sia ekspluatado, pri siaj mizeraj salajroj k vivkondiĉoj. Jen estas efika batalilo de l' kapitalismo: la tuta cerbo estas plena de fisportaj sensacioj. Ankaŭ la boksado allogas malkulturajn, malklerajn proletojn; de tempo al tempo la gazetaro penas iniciati aliajn sensaciajn sensencaĵojn, nomante ilin "sporto", ekzemple: motorbicikla rapidkonkurso k la "hundo"- k "elektra leporo"-konkurso.

Depost la mondmilito kreskas forta vera sporto, ĝi kreskis hazarde, sen ia forta organizo aŭ direktilo, nur per la voloj de la pli kleraj k sportemaj laboristoj, k spite la kapitalistoj k ilia gazetaro, spite ĉia kontraŭa influo k kateno de la kapitalista sociordo. Tiun movadon konsistigas la vaguloj, naturamikoj, biciklantoj (per motoraj k ordinaraj bicikloj). La anoj de tiuj grupoj efektive partoprenas en la sporto, ili spiras la freŝan aeron, ĝuas la belan kamparon k pejzaĝon, ili aspektas fortaj, sunbrunaj k sanaj. La partoprenantoj en ĉi tiuj veraj sport-specoj ne havas intereson pri la alia kapitalista fisporto, k aliflanke la malkleruloj, kiuj estas influataj de la gazetlegado, ne estas vaguloj, naturamikoj ktp. Ambaŭ ne akordas.

Nuntempe en Anglio oni rimarkas novan tendencon de la burĝa gazetaro, kiu trovas sin antaŭ amaso da laboristoj neniel kapteblaj. Kion fari? Iel oni devas logi ilin por la kapitalismo; tial nun en preskaŭ ĉiuj gazetoj aperas artikoloj laŭdantaj la bonan sporton, donantaj konsilojn pri marŝado k vojoj por biciklantoj. Oni rimarkas novan ĵurnalon speciale dediĉitan al la marŝanto k kampadanto. Ankaŭ alia gazeto starigas novan organizon por ĉi tiuj sportuloj, ĉiutage aklamante la sporton k streĉe penante allogi la laboristojn.

Per afiŝoj la gazet-eldonistoj ĉiuvendrede anoncas, ke la gazeto enhavas specialan rubrikon por vaguloj k biciklantoj, ĝi aperas vendrede preta por la semajnfino. Ĉiurimede la kapitalistoj penas plifortigi la nunan sociordon k konservi siajn posedaĵojn, sed la kleraj klaskonsciaj laboristoj konstatante la manovrojn ĉiutage plifortigas siajn klasorganizojn por fine venki super la ekspluatantoj.

H. Clayton (2877).

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

Unu aspekto de senlaborula memhelpo (Germanio)

En la Rur(Ruhr)-regiono montriĝas nova vizaĝo de l' senlaborula mizero. La pezindustrio k minejoj en Rurregiono estas pleje trafitaj de la malsano, nomata "senlaboreco". Disponante pri sufiĉe da libera tempo, multaj senlaboruloj provas forigi per organizita nutraj-"hamstrado"[1] malsaton el sia familio. Bicikle ili veturas al kamparaj regionoj malproksimaj je ĉ. 50 ĝis 60 km de la industrizono. Frumatene, kiam apenaŭ tagiĝas, ili forveturas 4—6-ope ŝarĝitaj per sakoj. En la vilaĝoj de biendomo al biendomo ili petas pri iom da nutrajo, jen ricevante kelkajn funtojn da terpomoj, pecojn da lardo k kolbaso, jen duonfunton da butero, kelke da ovoj, buterpanojn ktp. Post 4—6-hora "hamstrado" ili devas pensi pri hejmveturo. La terpomojn je kvanto de 100—120 funtoj oni transportigas vagonare hejmen, la ceteran nutrajon oni metas en dorsosakon. Vespere je la 20-a aŭ 21-a oni revenas hejmen. Modestulo "hamstras" semajne unu fojon. Sed ekzistas granda nombro da "hamstruloj" restantaj tutan semajnon en la vilaĝoj, ĉiutage transportigantaj terpomojn hejmen. Ili estas la teruro de l' kamparaninoj sole hejm-estantaj. Tranoktante en bovostaloj k pajlejo, tiaj negoc-hamstruloj (akaparuloj) ne estas ŝatataj, ĉar la vilaĝanoj eksciis, ke ili vendas la "hamstro"-varon. Nutraj-hamstrado en kamparaj regionoj estas silente tolerata de la polico.

Kompilis Bernthaler (15 026), Bottrop.

La Unua de Majo en Munĥeno (Germ.)

Dum la fruaj matenhoroj la teritorio por la manifestacio de l' revolucia laboristaro estis sub "sieĝa stato": 8 grandaj atak-aŭtoj, aro da policaj rapid-aŭtoj, ĉiuj disponeblaj taĉmentoj de la urba polico k ankaŭ multaj surĉevalaj policistoj ĉeestis por malebligi tiun ĉi manifestacion. Fortaj policaj patroloj tramarŝis la urbinternon. Granda aro da spionoj k denuncistoj estis preta. Tamen kantantaj proletaj taĉmentoj tramarŝis la stratojn bonorde ĝis "Fraŭnhofer"-ponto, kie la polico disigis la manifestacion. Dua aro iris al "Gertner"-placo, tria al Terezia herbejo, k ili renkontis saman kontraŭstaron polican. Proks. 200 gearestitoj en la polica ĉefarestejo manifestaciis la 1-an de majo (unika okazo en la historio de l' Munĥena lab. movado). Arestitaj estis dum tiu tago 150 kompartiaj funkciuloj k 29 aliaj K-doj, kiuj estis kondamnataj je pli malpli longaj malliberejaj punoj (de 5 tagoj ĝis 15 monatoj) k monpunoj pro partopreno je manifestacioj k tiuokaza rezisto al la poliĉo. La loka kom. gazeto ĉiutaga estis malpermesata de 1. 5. ĝis 31. 5.

El raporto de 1810.

[1] "Hamstri" (tio signifas: akumuli) nutrajon estas konsiderata kiel permesata ago laŭ leĝo pri almozpetado.

Kion la laboristoj toleras... (Britio)

Kiom la ŝtato pagas al altrangaj senlaboruloj? La (brita) reĝo ricevas — 30 funtojn (= ĉ. 150 dolaroj) hore, la Princo de Kimrio — 6 ft. hore, la mortinta reĝino Aleksandra ricevis 5 ft. hore; juĝistoj ricevas (post 15 jaroj) ĝis 70 funtoj semajne, magistratanoj (post sama tempodaŭro) — 20 ft. semajne, la ĉefepiskopo de Kentrberi (Canterbury) — 300 ft. semajne (li tenas 2 palacojn senpage). Admiraloj k generaloj (pensiitaj) ĝis 16 ft. semajne. Dume la laboristoj-senlaboruloj...

*

La socio naskis jenan kvanton da senhejmuloj en unu sola grandurbo — Londono — laŭ kalkulado: 60 viroj k 18 virinoj sur la stratoj; 14 970 homoj en urbaj malriĉulaj loĝejoj; 4057 viroj, 137 virinoj k 17 infanoj en loĝejoj ne urbaj (ŝajne de savarmeo ktp.); 88 viroj, 12 virinoj k 1 infano en la kripto de l' preĝejo de Sankta Martino; 674 viroj k 15 virinoj en la Londonaj konsil-loĝejoj k haltejoj. En "Roŭtndomoj"[1] estas 5007 viroj.

M. Sampson.

Skandala juĝo en Ĉeĥoslovakio

Dum domtraserĉo ĉe kontraŭmilitisto Premislo Pitter en Prago la policanoj konfiskis tradukon de l' manifesto de la Ĝenerala Pac-konsilantaro kontraŭ la militservon k la militpreparadon de l' junularo (manifesto, kiu estas disvastigita tra la mondo milion-ekzemplere k represita en multnombraj ĵurnaloj). La tribunalo, prenante kiel pretekston la frazon: "Stariĝu kontraŭ la preparado al la

[1] Raŭtn-domoj ("Rowton Houses") estas donaco, en estintaj tempoj farita, por senhejmuloj.

arto mortigi", kondamnis Pitter al dumonata malliberigo. Fakte li restos en karcero kvin monatojn, ĉar oni nuligis la favoron de amnestio, kiun li havis rilate al trimonata puno antaŭe ricevita pro simila "krimo".

Gazetservo de Antimil. Oficejo, Hago.

Anarkista aktiveco en Hispanio

Dum por la cetera Hispanio la justa dispartigo de l' tero estas la ĉefproblemo, en Katalunio la ekonomio disvolviĝis dank' al la industriismo. Ĉi tiu regiono estas unu el la plej industriaj de Eŭropo, sekve tute taŭga por starigi laboristan reĝimon. Ni konstatas kontente plejan aktiviĝon de la *Konfederacio Nacia de Laboro* (CNT), plej grava lab. organizo en Hispanio, al kiu alfluadas depost la proklamo de l' respubliko ĉiutage grandaj lab. amasoj. Anarkistoj interkonsente kun CNT entreprenis grandskalan laboron ne nur por defendi nian organizon kontraŭ ĉiuj atakoj, sed por devigi ĝin sin teni sur la revolucia kampo. Tiu laboro konsistas el tio starigi en ĉiuj urboj multajn anarkistajn grupojn bone armitajn, pretajn por batali por elproprigo al burĝoj k kapitalistoj k ilia senarmiĝo. Tiuj grupoj formas la *Anarkistan Federacion Iberian*, kiu etendiĝas tra Hispanio k Portugalio. Ĝi kreis korespond-oficejon por informi pri la ĉi tiea situacio trans la kapojn de l' burĝa gazetaro. Oni skribu al: *Liberecana Korespond-oficejo (adr.: Rafael Martinez, Calle Guardia 12 prl., Barcelona).*

KIAL SENLABORECO?

Ni publikigis jam plurajn respondojn al tiu demando, k laste (en n-o 343) ĝeneralan respondon de la iniciatinto de tiu ĉi diskuto, K-do 6707. Tamen, kiel evidentigas 2 nove ricevitaj artikoloj, la temo ne ankoraŭ estas fintraktita: ni aperigas ilin ĉi-sube, sed en resumita formo, konsiderante la multon da materialo ricevita k la malmultan spacon disponeblan. — Red.

Responde al K-do 6707 mi volas rimarkigi, ke tio, kion mi nun skribas, ne estas marksana aŭ kropotkinana lernitaĵo, sed mia propra konvinko de simpla laboristo batalanta por la ĉiutaga pano. Mi aŭdis kiel junulo rezonadi pastron pri la neegalo de l' homoj, kiun li aprobis, ĉar "se estus ĉiuj egale riĉaj, neniu plu volus labori, ĉiuj volus nur regi k ordoni". Pri tio mi memoris legante similan dirajon de K-do 6707, rilate al mia propono pri 4-hora labortago. Se temas pri eltrovo de rimedoj, kiel forigi ĉiujn krizojn k la rezultantan el ili senlaborecon, ne multe helpos nura mona reformo. Ni ne devas priplori la perdon de personaj profitoj entreprenistaj, se ni tiel povus fari reformojn, per kiuj ĉiuj homoj povus vivi hominde. Eĉ se oni anstataŭigas monpagon per varo, la ekspluatado restas la sama. Nur tiu regus, kiu scius alproprigi al si amason da "varo"; estus kapitalista anarkio, kiel nuntempe, kiam ne nur la industrio, sed ankaŭ la agrikulturo trapasas grandegan krizon: sur unu flanko cereala troproduktado (en Usono, Kanado, Aŭstralio, Brita Hindio ktp.), nevendeblaj gren-kvantoj, aliflanke amaso da homoj ne povantaj sin nutri ĝissate. Same industriaj varoj troproduktataj k nekonsumeblaj, pro tio ke pli ol 50 milionoj da homoj suferas, rekte aŭ pere, pro senlaboreco. Ekzistas sufiĉe da krudmaterialoj; la teksindustriaj prezoj por krudmaterialo malaltiĝas sub la antaŭmilitan nivelon pro troa kvanto da kotono, tiel ke oni ĝin forbruligas aŭ ĵetas en maron; samon oni povas vidi rilate al lano. La kapitalistoj provas per siaj propraj fortoj solvi la krizon, sed iliaj rimedoj estas nesufiĉaj, k socialismemaj proponoj k iniciatoj ne estas, nature, de ili konsiderataj, kvankam nur tiaj rimedoj povus solvi la problemon. La marksisma socialismo montras la vojon, kiel eblas sin suprenlevi el la nuna tutmonda mizero al ordema, plana mastrumado, en kiu ĉiu homo havas vivrajton, krizoj k senlaboreco ne estas daŭraj fenomenoj. Al ni proletoj ne mankas ekkono pri la ekonomiaj demandoj, sed al niaj gvidantoj mankas la energio por agado.

Knourek (2474).

Miaopinie prave k ĝuste respondis la demandon K-do Soares (vd. n-on 335), dirante, ke nur tial estas senlaboreco, ĉar la milito grumblas; k se vi demandas, kial ĝi grumblas — tial ke la kapitalismo ekzistas, krizo ekzistas, k la krizo estas nur la sekvo de l' kapitalisma mastrumado. La koncepto de K-do 6707 pri batalo kontraŭ la nuna monsistemo estas nerekta k postulas longan tempon; krom tio ĝi ne estas sufiĉe komprenebla por la simpla laboristo. La laborista klaso jam en nuna momento malsatmortas pro mizerego, tial la problemo postulas tujan solvon, tujan ekagon laŭ ĝusta direkto, k ne per ĉirkaŭvojoj k vojetoj por veni al la celo. K-do 6707 mem konfesas, ke en tempoj de in- aŭ deflacio la laboristoj neniom profitas; tiurilate do la koncepto pri varŝanĝiloj (aŭ kreditbiletoj) ankaŭ ne finsolvos la problemon. Mi ne neas, ke eventuale la fabrikoj komencus labori pli vigle, k oni eĉ sukcesus likvidi la senlaborecon (nur parte; mi dubas, ĉu komplete). Sed tiam restus por la mastroj pli granda profito k por la laboristoj la sama mizerstato.

Rilate Sovetion, vi notu, ke ĝi estas blokita de l' kapitalistaj landoj k tiel iome dependas de ili. Vi proponas profunde studi vian teorion por trovi la ĝustajn batalilojn kontraŭ la krizo; sed ni, K-do, entute ne postulas ian ajn mildigon de la nuna krizo, ni bezonas renversi la kapitalisman profitsistemon k organizi la produktadon laŭ veraj socialistaj principoj — k la solvo jam venis (laŭ mia kompreno).

M. Rosenbaŭm (17 093), Bruselo.

Pri la enhavo de artikoloj aperantaj en "S-ulo" respondecas la aŭtoroj.

Oni petas...

La jezuitoj, malamuloj laŭ naturo, krimuloj k mensoguloj ĉiamaj, afiŝis jenan afiŝon.

"Oni petas radikalulojn, socialistojn, komunistojn k liberalulojn por zorgi la kancerulojn, tuberkulozulojn, leprulojn, infektmalsanulojn; por instrui la kanakojn, eskimojn; por civilizi la kanibalojn.

Riskoj ne pagataj. Salajroj ne asekurataj.

Sin turni al la oficejo de la kongregacioj misiaj aŭ al la rondo Pio la X, strato Afr (Affre)."

Tiel laŭ tiuj stultigantoj de l' popoloj nur la eklezia personoj havas monopolon de l' humanaj agoj; disdonemo, instruado, civilizado aŭ aliaj. Tamen, ni eble povus respondi al ili.

Oni petas fortikajn pastrojn, dikajn vikariojn por labori en la minejoj, la sterkfabrikoj, el acidoj, la ŝtonminejoj, la tanejoj, la vitrofarejoj, la brikfabrikoj, la kloakoj, la kalkfornoj ktp.

Dikajn kanonikojn por kulturi la teron k ĵeti la pacosemon je la nomo de Kristo.

Pastrojn el Montleri k el Grets por hommultigi Francion;
Abatojn Nuŝe (Nouchet) por instrui la moralon;
Fratinojn de l' "bona paŝtisto" por fondi multnombrajn familiojn;
Jezuitojn por prediki la toleremon;
Episkopojn k kardinalojn por vivi en abstinado;

Kaj maljunajn piulinojn por praktiki la justecon ĉe la frenezuloj k alkoholuloj, okaze de foresto de ilia maljuna bona dio.

Trad. el "Lumigilo" (Flambeau)
José Cuadres (SAT-ano 15 523).

KONTRAŬ LA DOGMOJN

Racio venkas!

J. BURGER

Mel.: "Es war ein Mädchen weiss wie Schnee . . ."

Vivadis pia kamparan'
kun granda familio en kaban';
mizera estis lia viv',
sed daŭre diris li kun grandnaiv':
:,: Eĉ malgraŭ ĉio fidas plene mi
al patro en ĉiel', — al bona di'!" :,:

Preĝadis li dum tuta tag',
por ke progresu bone ĉiu ag';
preĝejon ofte iris li,
laŭtkantis li en ĉiu procesi':
:,: "La dion gloras nia kredular',
ĉar bona estas ĉiu dia far'!" :,:

Pli saĝa estis lia fil',
ĉar ofte tiu venis kun konsil':
"Ne taŭgas nia manlabor', —
ni devas plugi kampojn per traktor'!"
:,: "Silentu!" — kriis patro en koler', —
"traktoro estas ilo de l' infer'!" :,:

Sed kiam li de jar' al jar'
konstatis grandrikoltojn ĉe l' najbar',
— dum estis jam ĉe li bankrot', —
laŭtvokis li: "Mi estis idiot'!
:,: Nun fidas al traktoro ankaŭ mi
pli multe ol al iu kara di'! :,:

Animkredo

Kiel estiĝis la religio?

Ĉi tiun demandon ni povas respondi, esplorante la ideojn pri vivo ĉe la nunaj primitivaj popoloj. Kion signifas "vivo" por tiaj homoj? Nu, ili nomas per la vorto "vivo" ĉion tion, kio moviĝas; sekve de tio estas la morto samsignifa kiel senmoveco. Tial estas vivaj por la sovaĝuloj ne nur la homoj, bestoj k plantoj, sed entute ĉiuj per la naturfortoj movitaj aĵoj. Aliflanke oni observas, ke la individuoj de la planta, besta k homa regnoj ne ĉiam vivadas, sed mortas, t. e. senmoviĝas, post iom da tempo. La gemortintoj ne plu manĝas k trinkas, ne plu vidas k aŭdas, ne plu parolas k iras. Do, tiel konkludas la sovaĝulo, iu forto dum la mortmomento jus foriris el la korpo, iu forto, kiu kapablas movi la korpon. Per aliaj vortoj: la individuo konsistas el du partoj, el por si mem senmova korpo k movanta forto, kiuj disiĝas per la morto.

Ĉi tiu koncepto, kiun ni renkontas je la komenco de la religia evoluo, estas tiom grava, ke necesas ĝia kritika taksado. Temas ja pri la sama ideo, kiun Plato en filozofia formo prezentis al la homaro, k kiu regas la kristanojn ĝis la nuntempo, temas pri la dualismo inter korpo k animo. Ni modernaj homoj scias, ke tute ne ekzistas speciala vivoforto, nomita "animo", sed anstataŭ tio difinitaj funkcioj de l' organismo (ekzemple digesti, ekskrementi, percepti, pensi ktp.), kiuj ĉesas pro diversaj kaŭzoj je la morto. La vivofunkcioj, kiuj necesigas difinitan, ĥemian konsiston de la korpoĉeloj, transformiĝas okaze de la morto en aliajn formojn de la mondenergio, k povas neniel ekzisti sen "korpa" bazo. La sovaĝulo faras la gravan eraron, imagi la vivofunkciojn de l' individuo kiel memstaran estaĵon, kiu tre bone povus vivi sen la "korpo". Tio konformas al la ĝenerala homa inklino, personigi la enhavon de ĉiuspecaj travivaĵoj. Fine estas malĝusta la samsignifigo de vivo k movo, ĉar ne ĉiuj movaĵoj estas vivaĵoj, sed nur tiuj, kiuj memstare sin nutradas k generadas.

Nu, ni ne faru severajn riproĉojn al niaj pragepatroj pro la tute malĝusta bazigo de la mondkoncepto; agante tiel, ni posedus neniom da historia kompreno. Kontraŭe: Miri ni devus, se la prahomo kun sia personigemo estus pensinta aliel. Sed kion ni devas decide kontraŭbatali, tio estas la ĝishodiaŭa konservo de ĉi tiu unua sortoplena intelekta homara eraro. Baldaŭ ni vidos, kiel aliĝis al tiu ĉi unua eraro ceteraj religiaj ideoj, kiuj per herediĝo, kutimo k edukado ĉiam pli profunde enradikiĝis en la homo.

E. Beperling (12 896), Erchauzen.
(Daŭrigota.)

Por nia medito

Ĉu restos ĉiam revo?

Kiam la Granda Principo estos efektiviĝinta, la mondo apartenos al ĉiuj. La oficojn tenos la virto k la kompetento, la fido k la amikeco regos ĉie. Kaj ne nur ĉiu amos sian familion, sed prizorgos la maljunulojn. Ĉiuj malinvalidoj laboros, ĉiuj junuloj ricevos taŭgan edukadon. Oni prizorgos la bezonojn de l' vidvinoj, de l' orfoj, de l' kripluloj k de l' malsanuloj. Ĉiu havos hejmon; neniu natura riĉaĵo restos senkultura k ĉiuj estos ekspluataj je ĉies profito. Ĉiu laboros kiom eble plej bone, sed ne nur por si mem. Ekzistos nek intrigo, nek konspiro, nek ŝtelo, nek perfido; jen estas la ideo de l' Granda Komunumo.

Konfucio (551—479 antaŭ Kristo).

LA SANKTULO

A. Rajzen.

Malfacila tempo estis tiam en la organizo. Oni devis translokigi literaturon en la apudajn urbetojn, k unu post la alia oni arestis en la fervojoj. Nenia konspiro helpis, kvazaŭ la ĝendarmoj havus en la ĉielo iun estron, kiu diskonigis al ili ĉion.

Post la aresto al kvin K-doj, la loka organizo ekkunvenis por pripensi la aferon k laŭeble trovi konsilon. Evidentiĝis, ke la tuta malfeliĉo konsistas en tio, ke ĉiu K-do denuncas sin mem per sia aspekto k vesto. Oni do proponis, ke dum la tempo, kiam oni translokigos "literaturon" estu permesate anstataŭ bluzo porti duonĉemizeton kun kolumo.

Oni tuj sendis unu el la K-doj en galanterian butikon por aĉeti paperan duonĉemizeton kun kolumo k per lotado difinis la K-don, kiu vestiĝu per ĝi por konspiro. Lotrezulte devis Ĥaim "la intelektulo" tion ĉi fari.

— Ho ve! li ekkriis aŭdante tion, k kun mieno de verdiktito li komencis sin vesti per la duonĉemizo k la kolumo.

Kompreneble, facile li tion ne povis plenumi, tri K-doj helpis lin en tio. Poste, kiam li jam staris vestita k aspektis kiel fianĉo, ĉiuj lin, ĉiuj sur lin rigardis.

— Nun oni lin ne arestos! iu certigis. — Vi ja aspektas kiel filo de burĝo.

— Sed tro malgrasa — alia ekparolis. Tio ankaŭ estas suspektinda.

— Nu, por tion ŝanĝi, mankas rimedo! diris alia.

Al tio la kunvengvidanto konsilis, ke estus utile havi en la organizo membron, kiu aspektu tute kiel burĝo. Kun tiu neniu malsukceso okazus dum la translokigo de literaturo.

— De kie preni la burĝon inter ni? unu ekdemandis.

Dua enmiksiĝis: — Kion signifas, de kie preni? kaj se vi eĉ prenos, por kio taŭgas al ni burĝo, kiel oni povas al burĝo konfidi konspiraĵojn?

Tiam la kunvengvidanto klarigis: — Ne temas pri efektiva burĝo, ni nur devas havi unu, kiu aspektas kiel burĝo. Sed memkompreneble li devas esti el niaj vicoj, fidela partiano; ĉar ĉe ni mankas burĝoj, oni tian kreu artifike.

Ĉiuj lin mire rigardis.

— Kion tio signifas?

La gvidanto klarigis:

— Ni simple devas havi membron en nia organizo, kiu libere povu veturadi per la fervojoj, li troviĝu en ĉiuj stacidomoj k havu malbelan aspekton, tiun de negocvojaĝisto.

— Fi! ĉiuj ekkriis.

— Oni devas! aliel ni ne povos transveturigi literaturon. Estas nur demando, kiel oni edukus tian homaĉon? Por aspekti kiel komercvojaĝisto oni devas havi dikegan vizaĝon, por kio estas necese ĉiutage manĝi bonan tagmanĝon. Estas do demando, ĉu inter ni troviĝos tia fihomo, kiu

TARIFSISTEMO

La homaro, kiu trapasis la antikvan tempon, la feŭdan k fru-kapitalistan epokon, konservis la sklavecon, kvankam oni hodiaŭ parolas pri imperiisma epoko. Same kiel evoluis el la antikva sklavo la plebano k moderna salajro-sklavo, ankaŭ aliiĝis la aspekto de l' sklavmerkato, kiu akomodiĝis al la cirkonstancoj.

Por renversi la kapitalistan reĝimon necesas, ke la aktiva k konscia laboristaro prezentu sin kiel politika potencfaktoro. Sed ĉiu tago denove pruvas, ke la laboristaro ankoraŭ ne atingis la tiom necesan, por finvenko bezonatan unuecon k forton. La kapitalismo nuntempe raciigas ankaŭ la mizeron, k ĉefe en Germanio tiu raciigado tre progresis. Se estas bezone reformi la laboristan mizeron, oni trovas en demokratio ĉiam rimedon, antaŭ ĉio per la helpo de tiu metisindikatismo, kiu ne plu edukas por batalo, sed por interklasa paco.

La sindikatisma koncepto pri ekonomia demokratio k interklasa kunlaboro baziĝas sur la principo: egalrajta gvidado de l' kapitalisma produktada procezo fare de burĝaro k proletaro. Sed en la hodiaŭaj kondiĉoj tia ekonomia egalrajteco povas signifi nur, ke la proletoj rezignu je siaj klasaj interesoj. La koncepto, ke la laboristara batalo por demokratigi la ekonomion estas vojo al socialismo, ke ĝi estas batalo por la bono de l' publiko, estas trompa; rekomendi tian vojon signifas fakte rekomendi batalon por la bono de l' reganta klaso. Kiam la burĝaro fartis malbone, ĝi fariĝis ĉiam demokrata k sukcesis per siaj agitvortoj pri "samrajteco, interklasa kunlaboro" ktp. trankviligi la ribelemon de l' proletoj. La metisindikatismo fariĝis parto de l' kapitalista ŝtato en la momento, kiam ĝi, malakceptis la proletan revolucion k agnoskis ĉiujn burĝajn leĝojn.

En la sindikata gazetaro estas disvastigata teorio, ke ekonomia demokratio estas profitdona jene: Plialtigo de salajro favoras la aĉetpovon, do la laboristo aĉetas pli da varoj; sekve oni devas pli produkti, rezultas pligrandigo de l' laborejoj, pli da laboristoj trovas laboron, la entreprenistoj bone negocas, tiel ĉiu povas profiti k krizoj forestos. Se tiu teorio estus realigebla, certe la kapitalistoj jam delonge estus akceptintaj ĝin, ĉar ĝi ja promesas profitojn al ili. Sed ĉi tiuj ne akceptas la sindikatan konsilon.

Mankanta maturo de l' amaso estas ĉiam konvena okazo por ekspluati ĝian fidon (anstataŭ gvidi k direkti ĝin), por kontentigi personajn interesojn. Ĉiu laboristo proprakorpe sentas, ke ekonomia demokratio ne alportis la tiom laŭdatajn sociajn reformojn. Malaltiĝis, kontraŭe, la vivnivelo, malaltiĝis la salajroj, la kapitalismo pli forte atakis la fundamentajn laboristajn rajtojn, rezervarmeo el milionoj da senlaboruloj troviĝas je la dispono de l' mastroj, kiuj povas pli facile dikti tiel la laborkondiĉojn. La labortarifoj estas reguligataj laŭ ilia deziro ĝuste en la tempo de ekonomia krizo.

Aldoniĝas la malfacilaĵoj en la enlandaj monaferoj: kapitalfondoj per pruntpolitiko ne ŝuldojn faranta, kio signifas novan kapital-amasigon je la kostoj de l' laborularo — tio estas la agitvorto de l' industriĉefoj.

La mastroj elpaŝas por reguligi la labortarifojn, prefere uzante la arbitracian tribunalon kiel murrompilon, ne provokante laŭeble, pro profitemo, grandajn porsalajrajn batalojn k atentigante la sindikatojn tarif-kontraktantajn pri iliaj civitanaj devoj kiel organizoj de la laborpaco. —

La laboristo restos sklavo tiom longe, kiam ne estos forigita la ekspluatado de unu homo fare de alia k estos anstataŭita la "tarifsistemo" per la laŭbezona mastrumado komunisma. *10 084 (Dortmund).*

---

permesu al si — en la tempo kiam proletoj malsatas k vivas en mizero — diboĉi por akiri dikajn vangojn.

— Certe ne!... ĉiuj aklame ekkriis.

— Plie, la gvidanto daŭrigis, oni devas fumi bonajn cigarojn, loĝi en lumaj k riĉaj ĉambroj en hotelo. Veturante fervoje oni devas ĉiam troviĝi en la unua klaso inter dikegaj tro-k plen-manĝintaj burĝoj...

— Ho! kiel naŭze! ĉiuj eligis.

— Krome, li daŭrige minacis, — oni devas al ĉiu malriĉe vestita k malsata homo rigardi kun malŝato k fiero.

— Ne, neniel! ĉiuj kolere ekkriis.

— Do, troviĝas inter vi neniu, kiu entreprenus ludi tiun rolon?

— Neniu! ĉiuj unuvoĉe respondis.

Subite iu pimiene elvokis: — Mi tion ĉi faros pro la bono de la partio... mi la proponon diboĉe vivi akceptas.

Ĉiuj reciproke unu la alian rigardis esprimante sian ravon k miron pri tiu K-do, kiu volas sin oferi por la sankta ideo. Oni konsideris lin sanktulo...

El la juda lingvo trad. S. Guterman.

Sur la maro

Dum matena nebulo ni forlasis Biŝop (*Bishops*); post du horoj ĝi tute malaperis post la horizonto. La ŝipo direktiĝis al Panamo ĉe malforta sudorienta vento. Suno brilas. La maro estas tute glata. Mevoj flugadas ĉirkaŭ la ŝipo, atendas la maren ĵetatajn manĝorestojn. Kun ŝipo ludante konkurnaĝas delfenoj. Ili ne konas zorgon pri vivo.

Tagoj forpasas post tagoj. Unutona senviva vivo. Hejtistoj hejtas, plenŝtopas fornegojn. Ŝipanoj: unu direktas la ŝipon, aliaj lavas ĝin. La kuiristo kuiras, la dua kuiristo senŝeligas terpomojn. Servistoj purigas oficistkajutojn. La ŝipestro kun aliaj oficistoj promenas.

Je la kvina tago ekaperis sur la horizonto la Azora insularo, k post kelkaj horoj ĝi ne plu estis videbla. La ŝipo daŭrigas sian vojaĝon. Ni alproksimiĝas Panamon, forlasis *Portorikon*. Ankoraŭ kvartaga veturo ĝis la celo. La suno brilas arde. Matene je la oka komenciĝas mia servo, ĝis la deka mi staras apud la direktilo k direktas la ŝipon. De la deka ĝis tagmezo mi pentras. Unu sonorilbato aŭdiĝas, estas kvarono antaŭ la dekdua. Ni spiras pli libere, ĉar nia labortempo baldaŭ finiĝos. Aliaj transprenos niajn laborojn, kiuj libertempis de la oka ĝis la dekdua. En tiuj kvar horoj estas enkalkulita lavo, manĝo k dormtempo. Kvardek minutojn antaŭ la dekdua ili estis vekataj por tagmanĝi. La manĝo konsistas el akva supo, kuiritaj terpomoj k viando. Matene ni manĝis la samon. Kun dormemaj okuloj, malĝoja vizaĝo ili staras sur la ferdeko k atendas la ok sonorilbatojn. Oni sonorigas, estas la dekdua. Malpeza soneto por ni, kiuj iras, pezega por tiuj, kiuj komencas.

Hejtistoj ŝvitante, tre laciĝinte grimpas supren el la fornegejo, kun sitelo da lavakvo en siaj manoj. Du grandaj ŝarkoj naĝas apud la ŝipo; ni ĉiuj rigardas ilin kiel neniam viditan ajon. Ni lavas nin k manĝas, k poste ni devas dormi. Aero estas sufoke varmega. Ni kuŝas sur la ferdeko, sub tendo. Dormi estas maleble, pro la varmego — kvardek gradoj, eĉ iafoje pli.

Jam denove sonorilbato — ho, vek-

TRA ESPERANTIO

La lingvo de Zamenhof ekzistas 44 jarojn!

La 2-an de junio 1887 aperis tiu modesta broŝureto por ruslingvanoj, kiu reprezentis la unuan lernilon de la Lingvo Internacia, poste nomita *esperanto* laŭ la pseŭdonimo, kiun uzis Zamenhof ĉe ĝia eldono. Malgraŭ ĉiaspecaj malhelpoj, vana klopodo trovi eldonanton, cara cenzuro, ignoro de l' homoj, ĝia prisilento preskaŭ ĝenerala (se ni esceptas kelkajn kuraĝajn personojn konatajn en sciencul‍aj k intelektulaj rondoj), tiu anonima libreto, simple k netrudeme prezentita, trovis sian vojon al la publiko. La ekiro k la laŭgrada disvastiĝo tra la tuta mondo pruvis, ke tio, kion iniciatis Zamenhof, estas necesa, respondas al homara bezono en nia epoko.

Komparu kun tiu ĉi unua broŝureto, kun la unua vortareto aldonita al la 16-regula gramatiko, la "Plena Vortaro"-n, lastjaran eldonajon de SAT — k vi ekkonas klare k kun miro, kiun evoluan vojon trapasis la lingvo de Zamenhof. Hodiaŭ la presajaro esperantlingva prezentas vere atentindan kvanton k per si mem ian efikopovan forton; ne nur periodaĵoj, ankaŭ libroformaj eldonaĵoj multiĝis, precipe en la lastaj jaroj. Oni *praktikas* la lingvon.

Ĉu ne konvenas do en tiu ĉi datreveno memorigi la K-dojn, ke depost la jaro 1923 funkcias ĉe SAT *eldonkooperativo*, kies akcioj cetere havas pagvaloron en la rilatoj kun la Administracio, k kiu eldonis ĝis hodiaŭ preskaŭ 40 librojn k broŝurojn, inter ili plej seriozajn k legindajn verkojn originalajn k tradukitajn? Se ne laŭ la idea, tamen laŭ la lingva k stila vidpunktoj la SAT-eldonajoj trovis preskaŭ unuaniman laŭdon en la esperanta gazetaro; la valoro de nia biblioteko ne estas kontestata.

Tamen, bedaŭrinde, nur tro malrapide SAT povas antaŭenpaŝi sur la vojo al kreado de pli ampleksa k pli multvalora libraro; la financa situacio ne permesas la eldonon de multaj de ni posedataj manuskriptoj. Plua eldonagado tute ankoraŭ dependas de la idealismo k la oferemo de unuopaj K-doj. Ni devas fari tiun konstaton, 44 jarojn post la dato, kiam la aŭtoro de l' lingvo proprarimede publikigis sian unuan neampleksan broŝuron, k 10 jarojn post la stariĝo de SAT. Kresko de nia literaturo dependas tute de la bonvolemo k agemo de niaj K-doj.

SAT-anoj, malgraŭ la malfacila ekonomia situacio, en kiu troviĝas la plejmulto inter vi, faru vian eblon por helpi al plua disvolvo de la SAT-literaturo. *Aĉetu k aĉetigu la librojn eldonitajn de SAT!*

---

iĝu, estas kvarono antaŭ la deksesa. Ni leviĝas lace senfortaj k iras por anstataŭi aliajn, kiuj estas ankoraŭ pli lacaj ol ni. Ni laboras ankoraŭ ĝis la deksepa, poste restas sole unu dejoranto. Ni vespermanĝas la samon kiel tagmeze k estas liberaj je la dudeka, povas dormi ĝis noktomezo. Apenaŭ ni ekdormis, kiam nin vokas la sonoril-signalo. Ĝis la dua mi gardostaras, ĝis la kvara direktas la ŝipon. Mi estas tre dormema, laca, apenaŭ povas teni min sur la piedoj. La minutoj pasas malrapide, pezas silento. Sole la regulaj ritmaj bruoj de l' maŝinoj aŭdiĝas, la aero estas varma-malseka. Mi turnas la direktil-radon jen dekstren jen maldekstren. Mi pensadas pri multo por forgesi la tempon. La ŝipo faras grandan zigzagon, ĉar mi direktas ĝin malbone, mi ne povas plu distingi la ciferojn sur la kompaso, per ĉiuj miaj fortoj mi luktas por ne ekfali. Neniu kontrolas, la ŝipestro dormas, deĵor-oficisto dormetas, k mi, mi estas dormegema . . . Fine venas la veksignalo, ŝipano vekas sian anstataŭonton. Poste, je la kvara, mi frapas okfoje la sonorilon. Ni estas anstataŭitaj. Mi trenas min antaŭen en loĝejon, senforte falas sur la kuŝejon k post unu minuto sentas plu nenion. Kaj tio daŭras tiel dum kvardek tagoj, de Antverpeno ĝis Vankover sen dimanĉo aŭ ripoztago. Kaj poste ree. Niaj tagoj estas tro longdaŭraj, ili daŭras dum monatoj, jaroj — ĝis la lasta haveno.

Ni loĝas dekope, k eĉ pli, en unu kajutaĉo, kiu servas samtempe kiel dormejo (duetaĝaj kuŝejoj), manĝejo, eĉ dum vintro, banejo. La oficistkajutoj estas lukse meblitaj, unu po persono. La oficistoj manĝas ankaŭ kiel en unuagrada restoracio. La maristoj laboras dekdu horojn tage, alterne ili 4 horojn laboras, 4 horojn ripozas. Kelneroj, kuiristoj laboras 16 horojn, eĉ pli; sur ĉiunaciaj ŝipoj (krom sovetiaj, kie hejtistoj laboras nur 6 horojn tage, aliaj ŝipanoj 8). Germanaj, francaj, aŭstralaj ŝipoj, kies maristoj havas duonruĝajn sindikatojn, sukcesis akiri okhoran labortagon. Kvankam en aliaj landoj ankaŭ estas tre fortaj sindikatoj, tie simila atingo ne estas akirita.

Marista SAT-ano *13 065*, "Kolono" (Colon), 14. 8. 30.

Jarkunveno de Hungaria Esp. Societo Laborista (HESL)

La Hungaria Esp. Societo Laborista (LEA) okazigis la 5-an k 6-an de aprilo en Budapeŝto tutlandan delegitkunsidon, kiun antaŭiris brile sukcesinta kulturprezento en la ĉambrego de l' centra ejo de la societo. Krom la Centra Komitato ĉeestis 40 delegitoj el provincurbaj grupoj, reprezentanto de l' soc.-demokrata partio, de kelkaj sindikatoj k de lab. sekcio de l' Jugoslavia Esp. Soc. La reprezentanto de l' soc.-dem. partio promesis plej fortan subtenon, i. a. ke la urbparlamenta frakcio agitos, por ke la societo ricevu denove jaran subvencion de 1200 pengoj (kiun nunjare nuligis la interna ministro). La sekretario raportis, ke pro malbona financa stato la C. K. preskaŭ nenion povis efektivigi. Aperis nur 2 anstataŭ 8 n-oj de la asoci-gazeto "Antaŭen". Estis elektitaj novaj C. K. k komitatanoj por la eldona, propaganda, instrua k redakcia fakoj.

Malgraŭ ke la komencant-kursojn partoprenis 2000 personoj, nur 196 tutjaraj kotizoj enfluis (kontraŭ 356 antaŭjare), subtenantaj: 60 (anst. 87). Aliĝoj aktivaj 291 (el 2000) k 270 subtenantoj (kontraŭ 344 aktivaj k 492 subtenantoj en 1929). Stato de aktivaj membroj: 461, de subtenantaj: 171. Kvankam la kursojn ne partoprenis malpli da personoj ol en antaŭjaro, la kotizpagoj refalis je 21%. Kiel kaŭzon la aktivuloj citas la ekonomian krizon k la ĝeneralan senlaborecon. Tamen en pluraj Budapeŝtaj grupoj estas sentebla reviviĝo.

Kompilita laŭ "Antaŭen" (apr., majo).

Korekto. — En la raporto pri la "Federacia Kongreso en Nederlando" (n-o 344, pĝ. 255, 2-a kol., linio 12) necesas legi: "La kongreso decidis, *ke la Fed.-estraro esploru la eblecon* aliĝi la federacian strukturon . . . en centraligitan" (anstataŭ: decidis aliĝi . . .).

ANKORAŬ VOĈO EL SOVETIO

"7. 5. 1931.

Kara K-do! Mi estas malnova SAT-ano (sekvas matrikulo) k nun mi ne povas abonpagi al nia kara 'S-ulo' k 'La Nova Epoko' k ne povas pagi membrokotizon al SAT por j. 1931 pro neeblo sendi monon eksterlanden... Mi ne estas opoziciano al SAT. Kun mi ne sendis 'ĝeneralan voĉdonilon'[1] *71 anoj de nia Asocio! (El kelkaj urboj el......) Mi petegas vin sole: bonvolu ne presi mian nomon en* S e n n a c i u l o*, ĉar la Drezena kompanio min en estonta tempo teruros!... Kredu al mi! Se vi skribos al mi — bonvolu sen adreso de la sendinto, ĉar por sovetianoj estas teruro de Drezena kompanio! Vi estas pravaj!*

Bonvolu respondi tuj! Helpu! Helpu! Mi esperas, ke vi bone komprenos min? Ĉu ne?" (Sekvas nomo k adreso.)

Por servi al la maristaj K-doj!

K-doj loĝantaj en havenurboj atentu pri refoja mia alvoko, por helpi disvastigi esp-on inter maristoj. Atentu jenan komunikon: Baldaŭ estos en la lignohavenoj de Amsterdamo, Roterdamo, Zandamo k Dortreĥto marŝipoj (diversnaciaj) ŝarĝitaj per ligno el Svedio, Finlando k Sovetio; tiaj ŝipoj alvenos ankaŭ inverse en havenoj de Svedio, Finlando k Sovetio. Por eviti, ke la maristaj K-doj elspezu nenecesan monon (en trinkejoj ktp.), ni aranĝos volonte ekskurson, se la K-doj surŝipaj petas tion dum sia restado en haveno. Ni ankaŭ volonte donos informojn al K-doj dezirantaj aĉeti vestaĵon ktp., ĉar ili tiurilate ofte estas trompataj (ili aĉetas senvalorajn objektojn). Maristaj K-doj tial turnu sin al esp-istoj! Sekvantaj esp. K-doj estas pretaj helpi: *Amsterdamo:* S. Otsen, 71, I, Barentszstr., tre proksima al lignohaveno, J. Kaptein, 49, Insulindeweg, ĉe la orienta parto de l' havenoj; *Zandamo:* J. Vis, 306, Zuiddyk; *Dordreĥto:* P. G. v. d. Plank, 57, rood Jacob Marisstr.; *Antverpeno:* Belga Marista Hejmo, 20 Ankerrui; *Sundsvall:* Thorsten Farm, Badhusallén, Vasternorlandslän; *Arĥangelsk:* Marista Klubo;*Las Palmas:* A. Ll. Bellvehi, str. Pedro de Vera 9. — Kiam mi ricevos nomojn k adresojn de aliaj K-doj?

12 715.

[1] Temas pri tiu kontraŭstatuta "referendumo", tute blufe aranĝita de la opozicio. Tiu ĉi sciigo donas klarigon, kial *la CK de SEU prokrastadis* la en sia "Bulteno" jam por julio 1930 anoncitan V-an kongreson de SEU, unue ĝis oktobro, poste ĝis januaro 1931; k kial *ĝi eĉ ĝis hodiaŭ ne konigis* en sia organo, *kiam tiu kongreso okazos.* La SEU-kongreso estas tiom prokrastegata de ties CK simple pro tio, ke ĉi tiu trovis nekonvena okazigi ĝin je regula tempo, ĉar ĝi ne ankoraŭ havis sufiĉe da tempo por "prilabori" la spiritostaton de niaj sovetiaj K-doj, malebligante al ili legi SAT-gazetojn k donante al ili kiel spiritan nutraĵon nur opozician legmaterialon! La supra sciigo el Sovetio pruvas, ke, malgraŭ tiuj perfort-rimedoj de CK de SEU, multaj SEU-anoj, konsentante kun la ĝisnuna gvidado de SAT, malaprobe rilatas al la politiko de sia terurema gvid-instanco.

TRA LA MOVADO

KRONIKO

GERMANIO. Lichtenstein-Callnberg. La ĉi-loka Socialista Esp. Grupo okazigis je 12. IV. kursfinfeston, kiun partoprenis ĉiuj 9 K-doj komencintaj la studon; 8 aliĝis al la grupo. Post paroladoj, kantoj, deklamo ktp. estis inaŭgurata nova ruĝa standardo kun verda stelo. (10 876.) — *Muĥeno.* La Laborista Esp. Grupo Munĥeno, loka grupo de Socialista Esp-Asocio (SEA) festis la 25. 4. solene la finiĝon de siaj komencant-kursoj. Aŭtune 1930, post la skismiĝo, nia grupo faris fortan propagandon, el kiu rezultis 90 lernantoj por 4 kursoj. 45 p. lernis ĝisfine, el kiuj parto jam membriĝis (la aliaj ankoraŭ aniĝos). Ankaŭ laŭ lingva rilato la kursoj estis sukcesplenaj. Por bonaj traduklaboroj ĉe aranĝita ekzameno ni disdonis libropremiojn. La kursfinan feston mem ĉeestis 140 personoj (esp-istoj k gastoj). En sia salutparolo la grupestro instigis al energia plua agado. Nia vigla junulara rondo prezentis belegajn parolĥorojn. Multaj el la ĉeestintaj gastoj entuziasmigite decidis lerni esp-on. (Ŝotenhamer, 1822.) — La UNUA SAKSIA RENKONTIĜO de prolet-esp-istoj okazis je 10. majo en urbeto Waldheim. Ĝi estis brila elmontro de la pli k pli kreskanta proletesp-a movado. Tion evidente pruvis la antaŭtagmeze okazinta amaskunveno, kiun partoprenis ĉ. 500 personoj. Paroladis la LEA-asociestro pri "20 jaroj de LEA-ekzisto". Poste hungara K-do direktis impresplenajn parolojn al la ĉeestantoj (lerte tradukis K-do Haselof). Malnova esp.-pioniro K-do Raŭŝenbaĥ ankaŭ salutparolis. Reprezentanto de socialdem. partio speciale akcentis la gravon de esp-o por kontraŭmilitaj celoj. Post la kunveno formiĝis impona manifestacio el 400 esp-istoj; en ĝi bonege efikis 10 poresp. afiŝegoj, multaj devizoj k esp. flagoj. Ĝi estis finata per publika parolado sur urba placo. Posttagmeze okazis ekskursoj. LEA-funkciulkunsidon partoprenis 50 Gek-doj. Priparolitaj estas ĉefe internaj organizaj aferoj. Krome oni diskutis pri div. LEA-eldonaĵoj k prol. esp. koresp. Krey (5486). — *HUNGARIO. Budapest.* Aktiva laboro en la 4-a grupo (2 kursoj por komencantoj, 1 por progresintoj. Ĉi lastan partoprenas 40 lernantoj). Novaj kursoj en la 6-a grupo. — *Csepel.* La nova grupo prosperas. Du kursoj. Kolektiva korespondado. — *Pesterzsebet.* Vigla vivo. La grupo aranĝis kulturvesperon kun 900 partoprenantoj. Ĉiuvendrede sciencaj k literaturaj prezentoj. — *Obuda.* Du kursoj. — *PORTUGALIO. Caramulo B. A.* En la montaro Caramulo (sanigejo) du kursoj estas malfermitaj de K-do Alvaro Pontes el Lisbono. Grupo esp-ista "Kulturo" fondita de l' sama K-do en *Hotelo Caramulo* inter fervojistoj k ŝtatoficistoj tie sanigataj. — *SVEDIO. Malmö.* La socialdem. esp. klubo partoprenis en la strata manifestacio de l' unua de majo, kunportante standardon kun la devizo: Laboristoj en ĉiuj landoj unuiĝu vin per esp-o. E. A.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

BES-a adresaro de esperantistoj el ĉiuj landoj, 9-a eldono. 1931. Bohema Esperanto-Servo, Potŝtejn, Ĉeĥoslovakio. Prezo: 1 sv. fk. Form. 11×14. Pĝ. 80+20.

Teoria koloristiko. Parto I: Kolorostatiko. Verkis Kondraĉkij. Ruslingva. Eldonita en Tver. Kun 2-paĝa esplingva resumo. 48 pĝ. Form. 16×22. Prezo: 85 kop.

M. Jaumotte, Kompleta esperanta Rimvortaro. Dua eld. Reviziita k kompletigita. Eld.: Belga Esp.-Instituto, Kl. Hondstr. 11, Antverpeno. 1930. Prezo: 2 belgoj (10 fr.). Form, 10×16. 72 pĝ.

La bela Silezio. 4-paĝa ilustrita prospekto, eld. de "Schlesischer Verkehrsverband" sub aŭspicioj de Turisma Servo de UEA.

Löwenberg i. Schles. Ciklostilita 6-paĝa gvidlibreto kun kartoskizo. Eld. Por fremdula k komerca trafikservo esp-a. G. Oettinger, Laubanerstr. 218.

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

L'Effort, Lyon, 25. 4.[1], El Italio; *De Socialist,* Amsterd., 10. 4., Unuj. ekzekutlab. en Finl. (338), kolektiv. laŭ Gladkov, 24. 4. (same); *De Vrije Socialist,* Haarlem, 4. 3., 7. 3., 11. 3., 18. 3., 21. 3., 25. 3., 1. 4., 8. 4., 15. 4., 25. 4., (memoroj pri la 15. julio en Vieno, la tuto felietone).

Represis el "La N. E."

Le Populaire, Paris, 11. 5. (pri naturamikoj).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

L'Effort, Lyon, 25. 4.[1]; *The Labour Woman,* London, majo (rubr. en esp-o); *L'Avenir Socialiste,* Lyon, 25. 4., *Le Réveil Ouvrier,* Nancy, 6. 5.; *Sächs. Arb. Ztg.,* Leipz., 24. 4.; *Neue Zeitg.,* München, 5. 3., 11. 4., 27. 4.; *Le Populaire,* Paris, 4. 5.; *Volksblatt,* Boĥum, 2. 4., 4. 4., 15. 4., 16. 4., 21. 4.; *Generalanz. Dortmd.,* 23. 4.; *Westf. Volksztg.,* Boĥum, 29. 4.; *Signalen,* Stokh., 30. 4.

Sächs. Arb.-Ztg., Leipzig, 30. 4.; *Signalen,* Stokh., 7. 5.; *Le Semeur,* Falaise, 7. 5.; *Volksstimme,* Mannheim, 13. 1., 10. 3., 13. 4.; *Südd. Arbeiter-Ztg.,* Stuttgart, 1. 5. (menciis SAT).

Peresper. materialon enpresis:

L'Effort, Lyon, 25. 4.[1]; *Queen Silvers Magazine,* Hawthorne (Kalif.), jan/feb.; *Neue Zeitg.,* München, 14. 4., 20. 4., 21. 4., 30. 4.; *Der Erwerbslose,* München (majo).

L' Eclaireur de l' Ain, Oyonnax, 3. 5.

[1] En tiu ĉi n-o (25. 4.) de la grandformata 4-paĝa gazeto troviĝas sume, 6 artikoloj pri- k peresperantaj, interalie raporto pri la Nansia FEO-kongr. sur 2½ kolonoj kun bildo. Vere imitinda subteno de neesp-ista gaz.-redakcio al nia afero!

ENHAVO

pago

La stato de l' ĉinia laborista klaso post la nacia revolucio . . . . 273—74
Pri l' "Anschluss" 274
Brita kapitalismo k sporto . . . 274—75
La klasbatalo tra la mondo . . . 275—76
Kial senlaboreco? 276
Oni petas... 276
Kontraŭ la dogmojn 277
Por nia medito 277
La sanktulo . . . . 277—78
Tarifsistemo 278
Sur la maro . . . . 278—79
Tra Esperantio . . . . 279—80

Presejo: Neudrag, Leipzig (Germanio)